

(بررسی نمونه های موردی مراکز آموزشی - درمانی کودکان مبتلا به اتیسم در جهت الگو برداری مناسب)

پریسا برازنده^{۱*}، نیاز اسمعیلی^۲

۱- کارشناسی ارشد گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز، شیراز، ایران

۲- عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، گروه معماری، واحد شیراز، شیراز، ایران

چکیده

محیط به عنوان یکی از عوامل موثر بر روحیه انسان باید به تفاوت های افراد اهمیت دهد و پاسخگوی نیازهای متفاوت آنها باشد، بدین سان باید سعی شود محیط با نیازهای اساسی روحی انسان هماهنگ گردد. شرایط خاص کودکان مبتلا به اتیسم، طراحی محیطی مناسب، جهت کنترل رفتار و بهبود سلامت روانی آنها را میطلبد. با توجه به نرخ روز افزون رشد اختلال اتیسم، مداخله اولیه و بهبود فضاهای درمانی، یکی از مهمترین کلیدهای کاهش علائم اتیسم است، به همین دلیل محیطهای آموزشی مناسب در خارج از خانه برای کودکان مبتلا به اتیسم حیاتی است. مطالعات انجام شده نشان داده است که حضور فضاهای مناسب که پاسخگوی نیازهای روانشناختی کودکان اتیستیک باشد، اثرات ترمیمی در بهبود سلامتی کودکان اتیسمیک دارد. بررسی های میدانی در ایران نشان می دهند که غالب مراکز نگهداری کودکان با اختلالات طیف اتیسم از تغییر کاربری دیگر فضاها چون خانه های مسکونی و با اضافه کردن چند دیوار موقت به فضا شکل یافته اند. این در حالی است که مطالعات حاکی از آن است که محیط، تأثیر بسیار زیادی در درمان این کودکان دارد. از این دسته مراکز میتوان به توانبخشی هایی که در تهران و مشهد آغاز به کار نموده اند، اشاره کرد، در این مراکز نیازهای کودکان اتیسم در نظر گرفته شده است. در خارج از ایران تحقیقات در این مورد بیشتر یافت میشود و مراکز مختلفی نیز تحت عنوان مراکز اتیسم ایجاد شده است. بدینسان پژوهش حاضر با روشی توصیفی و تحلیلی قصد دارد با مد نظر قرار دادن نیاز های فضایی این قشر به معرفی چندی از مراکز ساخته شده مناسب این قشر در جهان بپردازد تا در انتها با الگو برداری از آنها نسبت به تدوین شاخص های موثر اقدام گردد.

واژه های کلیدی: اتیسم، نمونه های مرکز آموزشی توانبخشی، فضاهای آموزش - درمان

۱- مقدمه

کودک استثنایی به کودکی گفته می شود که در زمینه هایی مثل ویژگی ذهنی، توانایی حسی، ویژگی های عصبی یا جسمی، رفتارهای اجتماعی و هیجانی، توانایی های ارتباطی و معلولیت های چند گانه با کودک متوسط و عادی متفاوت باشد [۱] یکی از بزرگترین گروه هایی که امروزه در مدارس استثنایی تحت آموزش قرار دارند، دانش آموزان مبتلا به اتیسم هستند.

افراد اتیسم گروهی از افراد دارای اختلال های زیست شناختی هستند که ویژگی های آنها در اوایل کودکی آشکار می گردد. کودکان اتیسم اغلب دارای مجموعه رفتار، علایق و فعالیت های محدودی می باشند که با الگویی تکراری و کلیشه ای به آن می پردازند. همچنین این کودکان فاقد کلام هستند یا در حرف زدن دچار تاخیر می باشند و آن را با استفاده از دیگر راه های غیر کلامی بر قرار ارتباط جبران نمی کنند [۲]